

**Co-funded by
the European Union**

**AKTIVAČNÝ SCENÁR LEKCIE
vypracovaný v rámci projektu
„INOVÁCIE V ŠKOLSKEJ VÝCHOVE“**

TÉMA:

Fake newsy v politike – keď lož mení demokraciu. Vplyv dezinformácií na voľby, politické kampane a verejnú mienku.

1. Ciele vyučovacej hodiny

Žiak:

- rozumie, čo sú fake newsy v politike a ako sa líšia od obyčajných nepravdivých informácií,
- dokáže vysvetliť, ako môže dezinformácia ovplyvňovať voľby a politické kampane,
- spoznáva príklady propagandistických a manipulatívnych praktík v politike v Európe a vo svete,
- učí sa kriticky analyzovať politické správy a rozpoznávať manipulácie,
- rozvíja postoj uvedomelého občana, ktorý si overuje zdroje informácií.

2. Cieľová skupina

Žiaci základných škôl

3. Metódy vyučovania

- Brainstorming
- Mini-prednáška s prezentáciou
- Skupinová práca s prípadovými kartami
- Analýza príkladov reálnych politických fake newsov
- Riadená diskusia
- Individuálna reflexia

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou

**Co-funded by
the European Union**

4. Didaktické pomôcky / zdroje

- Tabuľa / flipchart alebo projektor
- Sada titulkov alebo úryvkov politických fake newsov (vytlačené alebo prezentácia)
- Infografika: „Cyklus fake newsu v politike“
- Prístup k stránkam fact-checkingu (Demagog.org.pl, EUvsDisinfo, Manipulátori.cz, Demagog.sk, StopFake.org – Ukrajina)
- Farebné papieriky na reflexiu

5. Priebeh vyučovacej hodiny (45 minút)

1. Úvod – hovoria politici vždy pravdu? (5 min)

- Brainstorming: žiaci uvádzajú asociácie k heslu „lož v politike“.
- Navádzajúce otázky:
 - o Vyskytujú sa v politike nepravdivé informácie?
 - o Prečo môže byť lož „politickým nástrojom“?
 - o Môže fake news zmeniť výsledok volieb?

Odborné informácie

V politike fake newsy nie sú náhodné chyby alebo nevinné omyly. Veľmi často sú nástrojom vplyvu, ktorý sa zámerne používa na to, aby sa zmenili rozhodnutia voličov, oslabil súper, vyvolal strach alebo spoločenské rozdiely. Môžu mať reálny dopad na priebeh volebných kampaní, dôveru v štátne inštitúcie a dokonca aj na samotný výsledok volieb.

Prečo sa to deje?

- Politika sa opiera o spoločenskú podporu – čím viac ľudí verí kandidátovi alebo strane, tým väčšiu má šancu na víťazstvo. Preto niektorí jednotlivci alebo skupiny využívajú manipuláciu, aby získali hlasy alebo poškodili protivníka.
- Nepravdivá informácia pôsobí rýchlo – najmä na internete a sociálnych sieťach. Jeden senzáčný titulok môže zasiahnúť státisíce ľudí v priebehu niekoľkých hodín, ešte predtým, ako ho niekto stihne overiť.
- Emócie ovplyvňujú volebné rozhodnutia – správy vyvolávajúce strach, hnev alebo pohoršenie spôsobujú, že ľudia častejšie rozhodujú na základe emócií než faktov.

Typy fake newsov v politike:

- Útok na protivníka – napr. vymyslené škandály, falošné citáty, zmanipulované fotografie alebo nahrávky (deepfake), ktoré majú poškodiť reputáciu kandidáta alebo strany.
- Falošné sľuby alebo „senzácie“ – nepravdivé informácie o politických plánoch, programoch alebo výsledkoch prieskumov, ktoré majú ovplyvniť voľby.

**Co-funded by
the European Union**

- Externá dezinformácia – kampane vedené zahraničnými skupinami alebo štátmi s cieľom oslabiť demokraciu a vyvolať chaos v inej krajine.

Prečo to ohrozuje demokraciu?

- Demokracia funguje dobre len vtedy, keď občania prijímajú rozhodnutia na základe faktov – ak volia na základe lží, výsledok volieb nemusí odrážať ich skutočné záujmy.
- Nepravdivé správy podkopávajú dôveru v médiá, politikov, štátne inštitúcie a celý volebný systém.
- Spôsobujú polarizáciu spoločnosti, teda delenie na „našich“ a „tých druhých“, čo sťažuje dialóg a spoluprácu v politike.

Príklady z Európy a sveta:

- V predvolebných kampaniach v rôznych krajinách sa objavili falošné správy o údajných zločinoch kandidátov, ktoré sa nikdy nestali.
- Počas niektorých volieb sa publikovali vymyslené informácie o falšovaní hlasov alebo o hrozbách zo strany utečencov, aby ovplyvnili emócie voličov.
- V niektorých európskych štátoch boli odhalené aktivity zahraničných „trolích fariem“, ktorých cieľom bolo podnecovať spoločenské konflikty pred voľbami.

2. Mini-prednáška: Fake newsy v politike a ich dôsledky (10 min)

Cieľ:

Odovzdať žiakom základné vedomosti o tom, ako vznikajú fake newsy v politike, aké môžu mať formy, kto ich vytvára, prečo a aké môžu mať dôsledky pre demokraciu a spoločnosť.

1. Typy fake newsov v politike

Učiteľ vysvetľuje, že v politike môžu fake newsy nadobúdať rôzne formy, no všetky majú jeden spoločný cieľ – ovplyvniť, ako premýšľame a ako volíme, často nevedome.

- Falošné citáty pripisované politikom – vymyslené výroky alebo vytrhnuté časti z kontextu, ktoré majú vyvolať pobúrenie alebo zosmiešniť osobu.
- Zmanipulované fotografie alebo nahrávky (deepfake) – materiály ukazujúce politika v situácii, ktorá sa nikdy nestala. Deepfake môže pridať cudzí hlas alebo tvár do falošnej nahrávky, ktorá vyzerá veľmi realisticky.
- Nepravdivé údaje o kandidátoch alebo výsledkoch volieb – publikovanie falošných prieskumov, vymyslených káuz, obvinení alebo štatistík, aby ovplyvnili rozhodnutia voličov.

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou

**Co-funded by
the European Union**

- Konšpiračné teórie o „tajnom pláne“ strany alebo vlády – príbehy bez dôkazov, ktoré vykresľujú politikov ako účastníkov skrytých sprisahaní, majúcich poškodiť občanov.
- Falošné informácie o spoločenských hrozbách – napr. senzačné správy o údajnom privážaní nebezpečných utečencov, plánoch na zákaz určitých praktík alebo občianskych práv, ktoré majú vyvolať strach.
- Manipulatívne meme a slogany – zjednodušené, emocionálne obrázky alebo heslá, ktoré sa rýchlo šíria na internete, ale často sú založené na klamstve alebo polopravde.

2. Ciele tvorby politických fake newsov

Tvorcovia falošných informácií v politike konajú zámerne a plánujú posolstvo tak, aby vyvolalo konkrétny efekt:

- Získanie podpory voličov – šírenie falošných informácií priaznivých pre jedného kandidáta alebo stranu, ktoré ich majú ukázať v lepšom svetle.
- Očierenie politických protivníkov – ničenie reputácie konkurencie prostredníctvom obvinení z káuz, vlastizrady, nelegálnych aktivít alebo nemorálneho správania.
- Vyvolanie strachu alebo nepriateľstva voči určitým spoločenským skupinám – napr. imigrantom, národnostným, náboženským alebo politickým menšinám, aby sa ľahšie manipulovalo emóciami voličov.
- Odraďovanie občanov od volieb – publikovanie falošných informácií o „volebných podvodoch“, aby si ľudia mysleli, že nemá zmysel ísť voliť.
- Ovplyvňovanie verejnej mienky v dlhodobom horizonte – formovanie nálad spoločnosti prostredníctvom opakovania nepravdivých naratívov celé mesiace či roky, až kým sa nestanú „všeobecne prijatou pravdou“.
- Medzinárodná manipulácia – aktivity iných štátov, ktorých cieľom je oslabiť demokraciu v krajine prostredníctvom informačného chaosu, posilňovania politických rozdelení alebo spochybňovania dôvery v inštitúcie.

3. Dôsledky fake newsov pre demokraciu

Učiteľ zdôrazňuje, že fake newsy v politike nie sú len drobné klebety, ale jav, ktorý môže zmeniť priebeh udalostí v štáte. Ich dôsledky môžu byť vážne a dlhodobé:

- Rozhodnutia voličov založené na klamstve – ak voliči veria nepravdivým informáciám, volia na základe lži a nie faktov, čo skresľuje výsledok volieb.
- Pokles dôvery v politikov, inštitúcie a médiá – keď sa občania opakovane stretávajú s klamstvami, prestávajú veriť celému politickému systému a médiám, čo oslabuje demokraciu.
- Spoločenské rozdelenia a konflikty – fake newsy často rozdeľujú spoločnosť na nepriateľské tábory, čím sťažujú dialóg a spoločné riešenie problémov.

Co-funded by the European Union

- Manipulácia zo strany cudzích štátov alebo záujmových skupín – niektoré dezinformačné kampane sú riadené zvonka, aby ovplyvnili politiku krajiny, oslabili jej pozíciu na medzinárodnej scéne alebo vyvolali chaos.
- Trvalé skreslenie verejnej diskusie – opakované lži sa začínajú považovať za fakty, kým pravdivé informácie sú ignorované, čo vedie k dezinformačnej „hmlé“ vo verejnom priestore.
- Oslabenie samotnej idey demokracie – keď občania neveria, že voľby sú spravodlivé a že ich hlas sa počíta, demokratický systém stráca svoju legitimitu.

3. Skupinové cvičenie – „Kto získa na tomto fake newse?“ (15 min)

Cieľ cvičenia

- Upozorniť žiakov, že politické fake newsy sú vytvárané zámerne, aby slúžili niečím záujmom.
- Naučiť analýze politického posolstva z hľadiska odosielateľa, cieľa, emócií a spoločenských dôsledkov.
- Rozvíjať schopnosti tímovej práce, argumentácie a kritického myslenia.

Priebeh cvičenia – krok za krokom

1. **Rozdelenie do skupín:** Trieda sa rozdelí na 4–6 skupín po 3–5 žiakov.
2. **Rozdanie materiálov:** Každá skupina dostane kartu s príkladom politického fake newsu (fiktívneho, ale realistického). Môže to byť vytlačený titulok, krátky príspevok zo sociálnych sietí, meme alebo úryvok článku.
3. **Inštrukcia úlohy:**
Skupiny analyzujú získanú správu a odpovedajú na otázky:
 - o Kto mohol vytvoriť túto informáciu?
 - o Aký bol cieľ autora?
 - o Aké emócie vyvoláva tento odkaz u čitateľov?
 - o Aké môžu byť krátkodobé a dlhodobé spoločenské dôsledky šírenia tejto informácie?
4. **Čas práce:** 8–10 minút na diskusiu v skupinách, zapísanie záverov vo forme bodov.
5. **Prezentácia výsledkov:** Každá skupina predstaví svoje závery v 2–3 minútach.
6. **Zhrnutie učiteľa:** Krátka diskusia spoločných záverov, zdôraznenie, že fake newsy sú vytvárané preto, aby niekto získal alebo niekto iný stratil.

Ukázkové karty na cvičenie

Každá karta môže obsahovať:

- **Titulok (falošná informácia)**
- **Krátky opis situácie** (kontext – kde sa správa objavila, kto ju zdieľa).

**Co-funded by
the European Union**

Karta 1:

Titulok: „Strana X plánuje zobrať všetkým žiakom bezplatné učebnice – odhalený tajný dokument!“

Opis: Príspevok na sociálnych sieťach so senzačnou fotkou údajného dokumentu, bez zdroja a potvrdenia.

Karta 2:

Titulok: „Kandidát Y sa stretol s cudzími agentmi – fotografie unikli na internet!“

Opis: Niekoľko fotografií kolujúcich po internete, chýbajú údaje o čase a mieste, šírené anonymnými účtami.

Karta 3:

Titulok: „Voľby boli sfaľované – máme dôkazy o manipulácii výsledkov!“

Opis: Video koluje v komunikátoroch, autor neznámy, bez údajov potvrdzujúcich pravdivosť materiálu.

Karta 4:

Titulok: „Skupina utečencov plánuje prevziať moc v našej krajine – politici to taja!“

Opis: Článok na neznámej stránke, zdieľaný v mnohých diskusných skupinách, vyvolávajúci paniku a nepriateľstvo.

Karta 5:

Titulok: „Vládna strana chce potajomky predat' štátne lesy zahraničným firmám!“

Opis: Reťazový príspevok v mobilných aplikáciách, bez zdrojov, s odvolaním na „anonymného informátora“.

Karta 6:

Titulok: „Volebný štáb kandidáta Z kupuje hlasy v malých obciach – obyvatelia odhalili podrobnosti!“

Opis: Klebeta na miestnom internetovom fóre, citáty bez mien, šírená viacerými anonymnými účtami.

Pomocné otázky pre skupiny

- Je známe, kto je autorom tejto informácie?
- Kto by mohol získať tým, že ľudia uveria tejto správe?
- Použili sa silné emócie (strach, hnev, pobúrenie, súcit)?
- Je viditeľné, že správa je zameraná proti niekomu konkrétnemu?
- Ako by táto správa mohla ovplyvniť výsledok volieb alebo dôveru v štátne inštitúcie?

Možnosti zhrnutia práce skupín

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou

**Co-funded by
the European Union**

- **Tabuľka záverov:** Učiteľ nakreslí tabuľku so stĺpcami „Kto získa?“, „Cieľ“, „Emócie“, „Spoločenské dôsledky“. Každá skupina dopíše svoje odpovede.
- **Rebríček hrozieb:** Žiaci hlasujú, ktorý fake news z uvedených príkladov by mohol mať najväčší vplyv na voľby alebo demokraciu – a zdôvodnia svoj výber.
- **Záverečná reflexia:** „Čo nás dnes najviac prekvapilo v analýze politických fake newsov?“

4. Diskusia: Môžu fake newsy zmeniť výsledok volieb? (8 min)

Vzdelávací cieľ

- Upozorniť žiakov, že nepravdivé informácie môžu ovplyvniť politické rozhodnutia spoločnosti a dokonca zmeniť výsledok volieb.
- Rozvíjať schopnosť analyzovať mechanizmy politickej manipulácie, rozlišovať fakty od názorov.
- Posilňovať postoj uvedomelého, zodpovedného občana, ktorý vyhľadáva spoľahlivé zdroje pred tým, ako urobí volebné rozhodnutie.

Priebeh diskusie

1. Úvod (1–2 min)

o Učiteľ prednesie krátku úvodnú vetu:

„V histórii mnohých krajín sa stávalo, že klamstvá, fámy a politické fake newsy ovplyvňovali rozhodnutia voličov. Niekedy sa šíрили na sociálnych sieťach milióny krát v priebehu niekoľkých hodín, skôr než ich niekto stihol vyvrátiť.“

o Otázka pre triedu:

„Myslíte si, že jeden jediný fake news môže naozaj zmeniť výsledok volieb?“

2. Riadený rozhovor – otvorené otázky:

o Ako klamstvá v politike ovplyvňujú voľby?

– Môžu zmeniť názor voličov?

– Môžu odradiť niektorých ľudí od účasti na voľbách?

o Prečo ľudia niekedy veria fake newsom o politikoch?

– Veríme skôr v niečo, čo sa zhoduje s našimi predošlými názormi? (efekt potvrdenia)

– Ako pôsobia emócie – strach, hnev, pocit nespravodlivosti – na prijímanie politických správ?

o Zvyšujú sociálne siete silu politických fake newsov?

– Ako funguje algoritmus – prečo vidíme hlavne obsah podobný tomu, čo sa nám už páči? (informačné bubliny)

– Môže zdieľanie správ bez overenia prispieť k šíreniu lží?

**Co-funded by
the European Union**

- o Ako sa môžeme chrániť ako voliči a občania?
- Aké otázky by sme si mali položiť pred voľbami?
- Kde hľadať spoľahlivé informácie (portály fact-checkingu, oficiálne zdroje, nezávislé médiá)?
- Oplatí sa porovnávať správy z rôznych zdrojov, aj zahraničných?

Príkladové doplňujúce otázky pre hĺbkovú diskusiu

- Myslíte si, že fake newsy sú nebezpečnejšie počas volebnej kampane než v bežnom období? Prečo?
- Môže byť jedna lož silnejšia než stovky pravdivých informácií?
- Čo je ťažšie napraviť – imidž politika po falošnom škandále alebo dôveru spoločnosti vo voľby po fámach o „podvodoch“?
- Môžu byť fake newsy využívané inými krajinami na manipuláciu volieb v cudzej krajine?

Zdôraznenie učiteľom

Po ukončení diskusie učiteľ upozorní na najdôležitejšie závery:

- **Demokracia potrebuje fakty, nie fámy.** Ak sa politické rozhodnutia prijímajú na základe lží, výsledok volieb nemusí odrážať vôľu spoločnosti.
- **Uvedomelý volič si overuje zdroje** – neverí prvej správe, ale overuje si ju v rôznych médiách, vrátane fact-checkingových (Demagog.org.pl, Demagog.cz, Demagog.sk, StopFake.org).
- **Každý z nás má vplyv** – tým, že nezdieľame neoverené obsahy, chránime seba aj iných pred manipuláciou.

5. Zhrnutie a reflexia (7 min)

Vzdelávací cieľ

- Zhrnutie vedomostí získaných počas hodiny o fake newsoch v politike.
- Upozorniť žiakov, aký veľký význam má zodpovedné využívanie informácií v demokratických procesoch.
- Posilniť postoj uvedomelého a aktívneho občana, ktorý dokáže chrániť seba i iných pred manipuláciou.

Priebeh aktivity

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou

**Co-funded by
the European Union**

1. Individuálna práca (3–4 min)

Učiteľ rozdá žiakom malé papieriky alebo ich požiadajú, aby do zošitov doplnili koncovky viet:

- „Pochopil/a som, že fake newsy v politike môžu...“
- „Najväčšou hrozbou pre demokraciu je...“
- „V budúcnosti pred voľbami si overím...“
- (voliteľne) „Fake news, ktorému som kedysi uveril/a, ma naučil, že...“
- (voliteľne) „Ako občan môžem urobiť, aby politické lži neničili našu krajinu...“

Žiaci zapisujú krátke, úprimné odpovede – nemusia sa podpisovať.

2. Galéria reflexií (3–4 min)

- Žiaci prilepia svoje papieriky na veľký hárok / flipchart pod heslom:
„Čo môžeme robiť, aby fake newsy neničili demokraciu?“
- Dobrovoľne môžu aj nahlas prečítať svoje vety.
- Učiteľ zoskupí príspevky (napr. „Overovanie zdrojov“, „Rozhovory s inými“, „Nezdieľanie fám“), aby ukázal, že žiaci sami dokážu nájsť riešenia.

3. Diskusia na záver (2–3 min)

Učiteľ položí otázky:

- Ktorá myšlienka z galérie bola pre vás najdôležitejšia?
- Čo môže každý z nás urobiť počas volebnej kampane, aby sa nenechal manipulovať?
- Môže byť fake news v politike nebezpečnejší než obyčajná lož na internete? Prečo?

4. Zhrnutie učiteľa

- Zdôrazní, že demokracia sa opiera o uvedomelé rozhodnutia občanov, a tieto rozhodnutia si vyžadujú spoľahlivé fakty.
- Povzbudí žiakov, aby si správy overovali, využívali fact-checkingové portály (Demagog.org.pl, Demagog.cz, Demagog.sk, StopFake.org) a radšej diskutovali o podozrivých obsahoch, než aby ich ďalej šírili.
- Posilní pocit zodpovednosti:
„To, čo urobíme s informáciou – či ju overíme, alebo pošleme ďalej – má vplyv na budúcnosť našej krajiny.“

**Co-funded by
the European Union**

Možnosti rozšírenia reflexie

- **Triedny plagát „Kódex uvedomelého voliča“** – žiaci na hodine alebo ako domácu úlohu vytvoria 5–10 zásad bezpečného využívania informácií počas volieb.
- **Myšlienková mapa „Cesty fake newsu“** – grafické znázornenie, ako fake news vzniká, šíri sa a aké môže mať politické dôsledky.
- **Anonymná schránka otázok** – žiaci vhadzujú otázky týkajúce sa politiky, demokracie a informačnej manipulácie; učiteľ ich spracuje na ďalšej hodine alebo triednickej hodine.

6. Slovník pojmov

Pojem	Definícia
Politický fake news	Nepravdivá informácia spojená s politikou, vytvorená s cieľom ovplyvniť rozhodnutia voličov alebo verejnú mienku.
Volebná dezinformácia	Zámerné šírenie nepravdivých obsahov s cieľom zmanipulovať priebeh alebo výsledok volieb.
Politická propaganda	Mediálny alebo politický odkaz, ktorý jednostranne propaguje myšlienku, stranu alebo kandidáta, často na úkor pravdy.
Politický deepfake	Falošná nahrávka pripisujúca politikovi slová alebo činy, ktoré nepovedal ani neurobil.
Politický bot	Počítačový program, ktorý hromadne publikuje správy podporujúce alebo očierňujúce politikov a strany.
Manipulácia emóciami	Využívanie strachu, hnevu alebo nádeje na ovplyvnenie politických rozhodnutí ľudí.
Falošný prieskum	Vymyslené alebo zmanipulované výsledky prieskumov verejnej mienky publikované s cieľom ovplyvniť voličov.
Zahraničný vplyv	Aktivity iných štátov spočívajúce vo vytváraní alebo podpore fake newsov s cieľom ovplyvniť politiku danej krajiny.

7. Metodický sprievodca pre učiteľa

1. Úvod – ako začať hodinu

• Vytvor neutrálne prostredie:

o Na začiatku zdôrazni, že hodina neslúži na hodnotenie žiadnej strany, politika ani názorov žiakov – cieľom je porozumieť, ako funguje dezinformácia.

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou

**Co-funded by
the European Union**

- o Vyhýbaj sa aktuálnym politickým sporom v krajine žiakov, aby sa nevyvolávali rozdelenia.
- o Ak žiaci uvádzajú príklady zo skutočných kampaní, nehodnot' obsah politiky – analyzuj iba mechanizmus fake newsu (napr. kto, prečo, aká manipulácia).

• Príklady na úvod:

- o Je vhodné použiť fiktívne, ale realistické príklady alebo historické materiály (napr. dezinformácie vo voľbách v USA 2016, prípady z Ukrajiny, príklady z EÚ), aby sa predišlo emocionálnym reakciám spojeným s lokálnou politikou.
- o Môžeš využiť všeobecné prípady opísané na portáloch fact-checkingu (Demagog.org.pl, StopFake.org, Manipulátoři.cz).

2. Príprava materiálov

• Scenáre politických fake newsov:

- o Priprav niekoľko rôznych verzií (napr. útok na kandidáta, falošné údaje o voľbách, manipulatívny meme), aby si ukázal rozmanitosť foriem.
- o Môžu to byť krátke príspevky zo sociálnych sietí, screenshoty prieskumov, zmanipulované titulky – aby žiaci videli, že dezinformácia nemusí vždy vyzeráť ako „článok v novinách“.

• Zdroje spoľahlivých informácií:

- o Priprav zoznam stránok fact-checkingu (Demagog.pl, Demagog.cz, Demagog.sk, StopFake.org, EUvsDisinfo.eu), aby si žiaci mohli porovnať falošnú správu s faktami.
- o Môžeš pripraviť QR kódy odkazujúce na tieto stránky – uľahčí to prácu s mobilmi počas cvičení.

3. Vedenie skupinových cvičení

• Tipy:

- o Pri analýze fake newsov dbaj na to, aby sa diskusia nezmenila na politický spor – pripomínaj, že skúmate techniky manipulácie, nie hodnotíte skutočných ľudí či strany.
- o V každej skupine urč „hovorcu“, ktorý predstaví závery, aby mali možnosť vyjadriť sa všetci žiaci.
- o Ak sa žiaci líšia v hodnotení dôsledkov fake newsu, požiadaj o argumenty, nie emocionálne vyhlásenia.

4. Moderovanie triednej diskusie

**Co-funded by
the European Union**

- **Zdôrazni globálny charakter problému:**

- o Fake newsy v politike sa objavujú po celom svete – v USA, krajinách EÚ, na Ukrajine, ale aj v Poľsku, Česku a na Slovensku.
- o Je vhodné ukázať, že nejde o problém „jednej strany“ či „jednej krajiny“, ale o globálnu výzvu pre demokraciu.

- **Otázky na prehĺbenie diskusie:**

- o Prečo sa falošné informácie šíria rýchlejšie než pravdy?
- o Aké emócie sa najčastejšie využívajú v politických fake newsoch?
- o Je ľahšie ubrániť sa klamstvu, ak poznáme techniky manipulácie?

5. Budovanie bezpečnej atmosféry

- **Pravidlá diskusie:** stanov na začiatku hodiny, že:

- o každý má právo na vlastný názor,
- o hodnotíme informácie, nie osoby,
- o nepoužívame urážlivé výrazy voči politikom, stranám ani spolužiakom.

- **Reagovanie na emócie:**

- o Ak sa diskusia stane napätou, prerušte ju a pripomeň, že téma sa týka mechanizmov manipulácie, nie hodnotenia politických názorov.
- o Môžeš navrhnúť krátku chvíľu ticha na zapísanie myšlienok, aby sa emócie upokojili.

6. Výhovný cieľ hodiny

- Ukázať, že zodpovedný občan si overuje informácie pred tým, než urobí volebné rozhodnutie alebo správu zdieľa ďalej.
- Zdôrazniť, že každý z nás má vplyv na kvalitu verejnej diskusie – aj jeden zdieľaný fake news môže spôsobiť zmätok.
- Posilňovať schopnosti kritického myslenia a odvahu klásť otázky, aj keď informácia vyzerá dôveryhodne.

7. Možné rozšírenia hodiny

- **Triedny projekt:** „Kódex uvedomelého voliča“ – vytvorenie zoznamu zásad, ktoré chránia pred manipuláciou v kampaniach.
- **Analýza reálnych prípadov:** využitie materiálov z EUvsDisinfo alebo StopFake.org na rozbor skutočných dezinformačných kampaní počas volieb.

**Co-funded by
the European Union**

• **Oxfordská debata:** „Pomáhajú alebo škodia sociálne siete demokracii?“ – žiaci pripravujú argumenty pre obe strany.

8. Vedecké a vzdelávacie zdroje (medzinárodné, EÚ, české, slovenské, ukrajinské)

- **EDMO – European Digital Media Observatory**
<https://edmo.eu>
– výskum dezinformácií v EÚ, správy o vplyve fake newsov na demokraciu, vzdelávacie nástroje.
- **EUvsDisinfo – Európska služba pre vonkajšiu činnosť**
<https://euvsdisinfo.eu>
– databáza analýz politických dezinformačných kampaní v Európe, príklady z rôznych krajín, vzdelávacie materiály.
- **UNESCO – „Media and Information Literacy Curriculum for Teachers“**
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000192971>
– globálny prístup k informačnému vzdelávaniu, vplyv propagandy na spoločnosť.
- **StopFake.org (Ukrajina)**
<https://www.stopfake.org/en/news/>
– ukrajinská fact-checkingová platforma analyzujúca fake newsy, vrátane politických a vojnových.
- **Demagog.org.pl (Poľsko)**
<https://demagog.org.pl>
– portál overujúci výroky politikov, analyzujúci falošné volebné obsahy.
- **Manipulátori.cz (Česko)**
<https://manipulatori.cz>
– analýzy politických fake newsov a dezinformačných kampaní v českom verejnom priestore.
- **Demagog.cz / Demagog.sk (Česko / Slovensko)**
<https://demagog.cz> / <https://demagog.sk>
– overovanie politických výrokov, vzdelávacie materiály o dezinformáciách v politike.
- **Infosecurity.sk – Inštitút pre bezpečnostnú politiku**
<https://infosecurity.sk>
– správy o vplyve falošných naratívov na politiku a demokraciu v strednej Európe.

